

Riigi Teataja

Toimetus: Eesti Ajutise Valitsuse ruumides, Tallinnas.

Talitus: Toompuiesteel nr. 3, Tõllimajas.

Rontor awatud kella 9—2.

Ilmub tarwidust mööda.

Nr. 3

Laupäewal, 30. nowembril 1918.

Nr. 3

Ajutise Valitsuse määrus 19. nowembrist 1918: Ajutise Valitsuse määrused astuvad jõusse „Riigi Teatajas“ awaldamisega, kui määrukses eneses teist tähtaega ära tähendatud ei ole.

Eesti Ajutawa Rogu walimise seadus.

(Waata „Riigi Teataja“ nr. 2.)

41. Nimekirjas ettepandawate kandidatide arv ei wõi üle 100 olla.

42. Ühte ja sama kandidati wõib mitmes kandidatide nimekirjas üles seada.

43. Kandidatide nimekirja wastuwõtmise kohta annab Ajutawa Rogu walimise peakomitee kwiitungi, ära tähendades seda kuud, päewa ja tundi, mil nimekiri vastu on wõetud.

44. Sel juhtumisel, kui sisseantud kandidatide nimekiri neile nõuetele ei wasta, mis paragr. 38. ja 40.—42. nimetatud, teatab Ajutawa Rogu walimise peakomitee seda kahepäewasel tähtajal rühma esitajale. Teadustusi tähendatud puuduste kõrwaldamiseks wõib kõige hiljem kakskümmendkuus päewa enne walimise päewa sisse anda.

45. Sisseantud kandidatide nimekirjad, mis paragr. 38. ja 40.—42. nimetatud tingimistele wastawad nummerdatakse Ajutawa Rogu walimise peakomitees sisseandmise järjekorras ära. Nende numbrite all ja ka organisatsioonide nimetustega, kui need nimekirjadele juure on lisatud (§ 38), seatakse kandidatide nimekirjad peakomitee ruumides kõige hiljem kakskümmendkolm päewa enne walimise päewa üles ja antakse siis otsekohe Ajutawa Rogu walimise peakomitee poolt Ajutawa Rogu maakonna ja linna walimise komisjonidele, linna- ja alewiametitele ja wallawalitsustele, niisama ka jaoskonna walimise komisjonidele teada ja awaldatakse üleüldiseks teadaandmiseks.

46. Walijate rühmad, kes kandidatide nimekirjad on sisse andnud, wõiwad Ajutawa Rogu walimise peakomiteele mitte hiljem kui wiisteistkümmend päewa enne walimise päewa nende poolt ettepandud kandidatide nimekirjade ühendamisest teadustada. Need teadustused peawad kõigi ühinenud rühmade esitajate poolt (§ 30) alla kirjutatud olema.

Ajutawa Rogu walimise peakomitee annab nimekirjade ühendamisest mitte hiljem kui teisel päewal pärast teadustuse saamist üleüldiselt teada.

47. Üks ja sama nimekiri ei wõi rohkem kui ühe ühendamise hulka kuuluda.

VI peatükk.

Walimisedelite äraandmisest ja ülelugemisest.

48. Hääletamine sünnib walimisedelite äraandmise kaudu.

49. Walimisedelid peawad walimise kuju poolest ühesarnased olema. Walimisedelite eeskuju määratakse kindlaks Ajutawa Rogu walimise peakomitees ja kuulutatakse üleüldiseks teadaandmiseks wälja mitte hiljem, kui kakskümmendwiis päewa enne walimise päewa.

50. Iga walimisedel peab eneses sisaldama ühte sisseantud kandidatide nimekirja ilma mingi muudatuse ja ümberpaigutamiseta, selle nimekirja numbrit ja tema sisseandja organisatsiooni nimetust, kui nimekiri sellega warustatud oli.

51. Walimisedelite ümbrikud peawad ühesugused, läbipaistmatad ja ilma mingisuguste märkusteta ja Ajutawa Rogu walimise peakomitee, maakonna- wõi linnakomisjoni templiga märgitud olema.

52. Walimisedelid ja nende ümbrikud tehtakse aegsasti walmis Ajutawa Rogu walimise peakomitee korraldusel (par. 11., p. 8.).

Kõigi sisseantud kandidatide nimekirjade tarwis walmistatakse ühesugune arv walimisedeleid.

53. Kandidatide nimekirjade tekst trükitakse walimisedelitele Eesti keeles, nimekirja sisseandja rühm wõib aga nimekirja sisseandmise juures nõuda, et sellekohastele walimisedelitele mahutatakse teksti tõlge teises, rühma poolt nimetatud keeles. Sarnase nõudmise teadustamisel peab rühm ühel ajal ka teksti tõlke sisse andma ja teadustama, kui

das selle trükkimine kohapeal tehniliselt võimalik.

54. Valimisfedelid ja ümbrikud saadetakse, kui nad valmis on, Usutava Rõgu valimiste peakomitee poolt linna- ja aleviametitele ja vallavalitsustele.

55. Linna- või aleviamet või vallavalitsus valmistab aegsasti kõikide valijate tarvis, kes jaoskonna valijate nimekirja üles märgitud, nimelised tunnistused. Nendes tunnistustes tähendatakse ära valija nimi ja perekonnanimi, tema aadress, valimise jaoskond ja number, mille all valija valijate nimekirjas seisab, ja tähendatakse ka ära hääletamise aeg ja koht.

56. Linna- või aleviamet või vallavalitsus saadab igale valijale, mitte hiljem kui kolm päeva enne valimise päeva valimisfedelid, igaühe sisseantud kandidaatide nimekirja kohta ühe, ja nimelised tunnistused kätte.

Isikutele, kellel õigus on nimelisi tunnistusi ja valimisfedelid saada, kes aga neid saanud ei ole, antakse välja: tunnistus — sellekohasest ametist enne valimise päeva, valimisfedelid aga — jaoskonna valimisekomisjonist valimiste toimetamise ajal.

57. Linna- või aleviamet või vallavalitsus valmistab valimisfedelite sisselaskmise jaoks üheaupausega kastid ja annavad need jaoskonna valimiskomisjonidele tarvitamiseks.

58. Linna- või aleviamet või vallavalitsus annab jaoskonna valimiskomisjonile iga valimise jaoskonnas iseäralise ruumi tarvitamiseks.

59. Iga valimise ruumis korraldatakse hääletamise saladuse kindlustamiseks üks ehk mitu kinnist tuba, kus valijad ilma tunnistajate juuresolekuta valimisfedeli ümbriku panewad.

60. Jaoskonna valimiskomisjoni istumised on avalikud. Häälte andmiseks määratud päeval kuulutab komisjoni eesistuja komisjoni istumise tema liikmete ja selleks ajaks kokkutulnud isikute juuresolekul awatuks. Eesistuja waatab järele, et valimise kastid terwed ja tühjad on, ja et nad kõik ühe aupausega, paneb kastid pitsiriga kinni ja kutsub valijaid valimisfedelid ära andma. Rõgu valimisfedelite äraandmise ajal on tarvilik, et komisjoni istumisest vähemalt kolm liiget osa võtaksid.

61. Valimise ruumis toimetatakse ainult valimisi. Üleskutsute väljapanemine, lendkirjade ja kuulutuste väljajagamine, valimisfedelite laialilaotamine, kõnede pidamine ja üleüldse igasugune valimiste-eelne kihu-

tustöö on keelatud niihästi neis tubades, kus valimisfedelid ära antakse, kui ka neisse tubadesse viimatel treppidel, läbikäikudel ja koridorides ning nende välistel sissekäigu kohtadel. Jaoskonna valimiskomisjoni eesistuja walwab selle järele, et valimise ruumis kogu valimiste ajal täielik kord alal hoitakse ja kõrvaldab viibimata selle rikkujaid.

62. Valimise ruumi ei lasta:

- 1) sõjariistus isikuid, ja
- 2) isikuid, kes karskes olekus ei ole.

63. Eesistujal on tarbekorral õigus nõuda komisjoni määruse järele sellekohaselt kodanlistelt ja sõjaväelistelt võimudelt miilitsaametnikkude või sõjaväeosade kohale saatmist.

Tähendatud miilitsaametnikud või sõjaväeosad seisavad täielikult eesistuja võimu all ja on tegewad ainult tema juhatusel.

64. Korrarikkumise puhul, või kui keegi komisjoni ehk selle eesistuja määruste alla ei anna, võib komisjon otsustada valimise ruumi miilitsaametnikka või sõjaväeosasid sisse tuua.

Tähendatud ruumi ei või ilma eesistuja nõudmiseta ühtegi sõjariistus võimu sisse tuua.

65. Valimised algavad Eesti Maapäewa poolt määratud ajal ja kestavad kolm päeva. Jaoskonna valimistekomisjonid peavad valimisfedelite vastuvõtmiseks esimese kahe valimise päewa jooksul awatud olema: linnades ja alevites hommiku kella üheksast kuni õhtu kella üheksani; waldades: hommiku kella kaheksast kuni õhtu kella kaheksani; kolmandal valimise päeval aga linnades ja alevites hommiku ella üheksast ja waldades kella kaheksast kuni päewa kella kaheni.

66. Valimisfedeli äraandmist toimetab valija isiklikult.

67. Valija annab oma nimelise tunnistuse jaoskonna valimisekomisjoni liikme kätte, kes valija ilmumise kohta valijate nimekirja märkuse teeb, ja saab komisjonilt ümbriku valimisfedeli sissepanemiseks. Rahtluse korral on komisjonil õigus enne ümbriku väljaandmist valija isikutõendust nõuda.

68. Ümbriku kättesaamise järele läheb valija kinnisesse ruumi (par. 59), kus ta valimisfedeli ümbriku paneb. Tagasi tulles annab valija ümbriku kinnikleebitult jaoskonna valimisekomisjoni eesistuja kätte, kes ümbriku tema nähes valimise kasti lasseb.

69. Esimesel kahel valimise päeval pandakse linnades ja alevites õhtu kell üheksa ja waldades õhtu kell kaheksa valimise ruumi ukсед kinni, mille järele valimisfedelite vastuvõtmine ainult neilt valijatelt sünnib, kes

enne tähendatud aega valimise ruumi ilmunud. Valimisfedelite vastuvõtmise lõpetamise järele kuulutab eesistuja valimisfedelite äraandmise selleks päevaks lõpetatuks ja pitserib valimise kastide avaused kinni. Peale selle lahkuvad koosolijad ruumist, kus hääletamine sündis, ja see ruum pandakse eesistuja korraldusel pitseriga kuni teise päevani kinni ning asetatakse ustele vahid.

70. Kolmandal valimise päeval lõpetatakse valijate sisselaskmine valimise ruumi kell kaks päeval ära, mille järele valimisfedelite vastuvõtmine ainult neilt valijatelt sünnib, kes enne tähendatud aega valimise ruumi ilmunud. Valimisfedelite äraandmise lõpetamise järele kuulutab eesistuja hääletamise lõppenuks ja teeb korralduse valimise ruumi uste avamiseks.

Selle järele loeb komisjon ümbrikud avamata jättes üle. Kui ümbrikute arv nende valijate arvuga, mille ilmumise kohta valijate nimekirja märkus tehtud (par. 72), ühte ei käi, siis tehakse selle üle protokollile sellekohane märkus. Peale seda avatakse ümbrikud ja loetakse valimisfedelid ära.

71. Usutava Kogu valimiste peakomitee poolt valmistatud valimisfedelite kõrval loetakse ka teised sama tekstiga fedelid makswateks.

Samuti on makswad valimisfedelid, millel ühes eestikeelse tekstiga kõrnuti on trükitud selle tõlge teises keeles.

72. Mittemakswateks tunnistatakse: 1) valimisfedelid, mis ei vasta paragr. 49., 50. ja 53. nõudmistele, 2) täitmata fedelid, 3) valija poolt allakirjutatud fedelid või fedelid, milles leiduvad mingisugused määrused, parandused või tundemärgid või mis on samasuguste tundemärkidega ümbrikutesse pandud ja 4) fedelid, mis ühest rohkemal arvul ümbrikutesse pandud, kui nende sisu ühesarnane ei ole. On niisuguste fedelite sisu ühesarnane, siis loetakse ainult üks nendest makswaks.

73. Valimisfedeli makswuse küsimus otsustatakse kahtluse korral jaoskonna valimisekomisjoni poolt häälte enamusega. Häälte pooleks jagunemisel annab eesistuja hääle ülekaalu.

74. Makswakstunnistatud valimisfedelid arvatakse eraldi iga kandidaatide nimekirja kohta kokku.

75. Kõige selle kohta, mis jaoskonna valimisekomisjonis istumise avamisest kuni nende lõpuni sünnib, tehakse protokoll. Sellesse protokollile tähendatakse eraldi üles kõik eesistuja korraldused, komisjoni määrused, kui ka teadaandmised, mis komisjonis viibijate valijate poolt tehakse; peale selle tähendatakse temas ära igale kandidaatide nimekir-

jale antud valimisfedelite arv, niisama makswusetaks tunnistatud fedelite arv ühes põhjuste seletustega, miks need niisugusteks on tunnistatud. Protokollile kirjutavad alla eesistuja, komisjoni liikmed ja kõik koosolejad, kes seda soovivad.

76. Jaoskonna valimiskomisjoni protokoll saadetakse Usutava Kogu maakonna või linna valimise komisjoni. Protokollile lisatakse juurde eraldi pakkides: 1) komisjoni poolt makswaks tunnistatud valimisfedelid; 2) need komisjonist makswaks tunnistatud valimisfedelid, mille makswuse kohta mõni komisjoni liige väielnud; 3) need valimisfedelid, mis komisjon tema üksikute liikmete arvamise vastu makswusetaks tunnistatud ja 4) komisjoni poolt ühel häälel makswusetaks tunnistatud fedelid.

77. Usutava Kogu maakonna ja linna valimise komisjon määrab jaoskonna valimisekomisjonide protokollide ja sellele juurde lisatud valimisfedelite läbiwaatamise järele lõplikult kindlaks, misugused valimisfedelid makswaks tunnistada tulevad ja kui palju hääli on antud iga valimise jaoskonna ja kogu maakonna või linna poolt igale üksikule sisseantud kandidaatide nimekirjale.

78. Usutava Kogu maakonna või linna valimisekomisjonide istumiste protokoll ühes jaoskonna valimisekomisjonide protokollidega saadetakse Usutava Kogu valimiste peakomiteesse. Sellele protokollile lisatakse juurde 76. paragr. 2—4 punktis tähendatud valimisfedelid.

79. Usutava Kogu maakonna ja linna valimisekomisjonide istumised, kus jaoskonna valimisekomisjonide protokollide läbiwaatamist ja antud valimisfedelite ülelugemist toimetatakse, on avalikud.

VII peatükk.

Valimiseotsuse määramisest.

80. Usutava Kogu valimiste peakomitee teeb maakonna- ja linnakomisjonide istumiste protokollide põhjal kogu valimiseringkonnas igale kandidaatide nimekirjale antud häälte üleüldise kokkuvõtte; selle järele jaotatakse Usutava Kogu liikmete üleüldine arv, mis valida tuleb, kandidaatide nimekirjade vahel proportsionalselt selle häälte arvuga võrreldes, mis kogu valimiseringkonnas igale üksikule nimekirjale antud.

Sarnase jaotuse kord on üles tähendatud paragr. 82—84.

81. Kui valimised määratud tähtajal ühes ehk mitmes jaoskonnas korda ei lähe ning kui selle tagajärjel üleüldine valimistest osavõtmata jäänud valijate arv nendes valimisjaoskondades mitte vähem, kui ühe küm-

nendiku kogu valijate üleüldisest armust välja teeb, siis määrab Usutama Rogu valimiste peakomitee nendes jaoskondades viibimata uued valimised. Kui aga niisuguste valijate arm tähendatud jaoskondades mitte tähendatud armuni ei tõuse ja kui ka teistkordsete valimiste määramisel need mitte korda ei lähe, siis ei võeta Usutama Rogu valimiste peakomitees antud häälte üleüldisel kokkuvõtmisel niisuguseid jaoskondi, milles valimised korda ei ole läinud, mitte arvesse.

82. Häälte arm, mis igale üksikule kandidaatide nimekirjale antud, jagatakse järgimööda arvude 1, 2, 3, 4, jne. peale; jagamisel saadud arvudest eraldatakse nii mitu kõige suuremat arvu nendest välja, kui palju Usutama Rogu liikmeid valitakse; need arvud seatakse järjest vähenemas järjekorras ritta. Viimane tähendatud arvudest on valimise jagaja.

Usutama Rogu liikmete arm iga nimekirja kohta määratakse ära igale nimekirjale antud häälte arvu jagamise kaudu valimise jagaja peale.

Kui niisugusel Usutama Rogu liikmete kohtade jaotamisel kandidaatide nimekirjade keskel viimane koht kahe ehk mitme nimekirja peale langeb, siis antakse eelõigus selle nimekirja kandidaadile, kellele kõige rohkem hääli on antud. Ühesuguse häälte arvu juures otsustatakse küsimus liisu läbi.

83. Kui eelmises (82) paragr. tähendatud jaotamisel mõnesuguse kandidaatide nimekirja kohta rohkem Usutama Rogu liikmeid tuleb, kui selles nimekirjas kandidate üles tähendatud on, siis jääb sellekohane Usutama Rogu liikmete kohtade arm tühjaks.

84. Kui niisugused kandidaatide nimekirjad olemas on, mille ühendamise kohta on tehtud sellekohane teadaanne (par. 46), siis arvatakse Usutama Rogu liikmete arvu jaotamisel nimekirjade keskel kõik hääled, mis ühesse ja samasse ühendamisega kuuluvatele nimekirjadele on antud, kokku ja jaotamine sünnib esialgu nende ühendamiste ja teiste nimekirjade keskel paragr. 82. tähendatud määruste järel. Peale seda jaotatakse iga ühendamise kohta käiv Usutama Rogu liikmete arm kõigi ühendamisega kuuluvate nimekirjade keskel sama määruste põhjal ära. Kandidaatide arvu puudujäämisel mõnesuguses ühendamisega kuuluvates nimekirjades valitakse Usutama Rogu liikmete kohtadele sellekohane arm nende ühendamisega kuuluvate nimekirjade wabade kandidaatide hulgast, mis kõige enam hääli saanud.

85. Igas nimekirjas tähendatud kandidaadid arvatakse Usutama Rogu liikmete hulka ülestähendatud järjekorras algades esimesest.

VIII peatükk.

Usutama Rogu lahkunud liikmete asemetäitmise järjekorrast.

86. Usutama Rogu lahkunud liikmete asemed täidetakse järgimööda isikutega sellest kandidadi nimekirjast, mille järele nad valitud.

Kui nimekirjade ühendamise korral (par. 46) ühes ühendamisega kuuluvates nimekirjades kandidaadid puuduvad, siis astub wabaks saanud Usutama Rogu liikme asemele kandidaat sellest ühendamisega kuuluvast nimekirjast, milles wabad kandidaadid leiduvad ja mis kõige rohkem hääli saanud.

87. Kui käesolevas nimekirjas ja nende ühendamise korral (par. 46) kõikides ühendamisega kuuluvates nimekirjades Usutama Rogu lahkunud liikme asemetäitmiseks kandidaadid puuduvad, siis jääb wabanenud koht tühjaks.

IX peatükk.

Valimise wabaduse ja õigluse kindlustamisest.

88. Kes süüdlane awalikult ülespandud valimise üleskutsete, teadaannete või nimekirjade, mis nende valijate rühmade poolt välja läinud, kes Usutama Rogu valimistel kandidaatide nimekirjad on sisse andnud, omawolilises mahawõtmises, katkirebimises, kinnikatmises või muutmises, seda karistatakse:

arestiga, mitte üle kuu aja,
või rahaträhwiga, mitte üle saja rubla.

89. Kes süüdlane omawolilises sissetungimises ruumidesse, mis valimise-eelse kihutustöö tarwis määratud ja mis valijate rühma päralt on, kes kandidaatide nimekirja sisse andnud, või valimise kihutustööks määratud ja sellekohase organisatsiooni päralt olewa kirjanduse hävitamises ehk rikkumises või nende isikute, kes selle organisatsiooni nimel tegewad, ahwardamises ehk nende vastu wangivalla tarvitamises, seda karistatakse:

wangistusega, mitte üle kuu.

90. Kes süüdlane teadupärast walelikkude teadete awaldamises nende faktide kohta, mis kandidadi isikusse ehk eraelusse puutuvad, tema või tema esitatud organisatsiooni vastu usalduse hävitamise või teiste kandidaatide valimise läbiwiimise sihiga, seda karistatakse:

wangistuse ehk arestiga.

91. Kes süüdlane kandidadi teadaandmise wõltsimises või ümber tegemises, mis paragr. 38. põhjal nõutakse ja milles kandidaat oma nõusolemist Usutama Rogu valimiste hääletamisest osa wõtta laskmiseks käesolewa kandidadi nimekirja järele awaldab, seda karistatakse:

parandusmaija heitmiseega.

Sama karistuse osaliseks langeb süüdlane, kes Usutama Rõgu walimiste peakomiteesse sisse annab teadupärast wõltsitud wõi ümber tehtud kandidadi teadaandmise tema nõusolemise avaldamiseks end käesolewa nimekirja järele hääletada lasta.

92. Kes süüdlane teadupärast wale kandidadi nimekirjade ja teadupärast kõlbmata walimisfedelite laialilaotamises, seda karistatakse:

wangimaija heitmiseega.

93. Kes süüdlane walimiseeelse koosolekute, mis nende walijate organisatsioonide poolt kokku kutsutud, kes kandidadi nimekirjad sisse andnud, wõi Usutama Rõgu walimisekomisjoni tegewuse takistamises wägivallategude, ähwarduste, walitsusewõimu kurjasti tarwitamise wõi korratuste sünnitamiseega, seda karistatakse:

wangimaija heitmiseega.

Kui sama tegu mitme sõjariistus isiku poolt korda saadetud ja selle tagajärjel tähendatud koosolekute ja komisjonide tegewus seisma jäänud, siis karistatakse süüdlast:

parandusmaija heitmiseega.

94. Waimulikku isikut, kes jumalateenistuse ajal wõi otsekohe pärast seda, kirikus wõi mõnes teises jumalateenistuseks määratud ruumis kõnepidamise, kirjatööde laialilaotamise wõi teisel teel Usutama Rõgu walimiste peale mõju katsub avaldada, karistatakse:

wangimaija heitmiseega, mitte üle kuue kuu.

95. Kes süüdlane selle isiku walimise õiguse waba teostamise takistamises, kellel Usutama Rõgu walimistest osawõtmise õigus, isiku kallal wägivallatarwitamise, karistatava ähwarduse, petmise, walitsuse wõimu kurjasti tarwitamise wõi majandusliku äraripumuse kaudu, seda karistatakse:

wangimaija heitmiseega.

Süüteo katse on karistatav.

96. Kes süüdlane walijate Usutama Rõgu walimise õiguse teostamise takistamises, korratuste tekitamise, hirmutamise wõi ühendusewõimaluste kinnipanemise kaudu, seda karistatakse:

parandusmaija heitmiseega, mitte üle kolme aasta.

Süüteo katse on karistatav.

97. Kes süüdlane walimiste õiglase toimetamise takistamises jaoskonna walimisekomisjonide ruumides, wägivallategude, ähwarduste, korratuste, walimise nimekirjade, fedelite wõi kastide rikkumise wõi walimisekomisjonide liikmete kallal wägivallategude kaudu, seda karistatakse:

parandusmaija heitmiseega.

Kui sama tegu mitme sõjariistus isiku

poolt on korda saadetud ja selle tagajärjel walimised mitte korda ei wõinud minna, siis karistatakse süüdlast:

sunnitööga mitte üle kuue aasta.

Süüteo katse on karistatav.

98. Kes süüdlane walimiseeelse kihutus- töö tegemises ruumides, milles walimisi toimetatakse, korrarikkumises walimiste toimetamise ajal wõi walimisekomisjoni eesistuja walimise ruumist lahkumise käsule wastu- tõrkumises, seda karistatakse:

arestiga.

99. Kes süüdlane walija peale mõjuawal- damises, et ta Usutama Rõgu walimistest eemale hoiaks wõi teataval wiisil walimis- test osa wõtaks, selleks hääletamisest osawõt- jale wõi tema perekonnaliikmele ainelist ehk isiklist tasu andes, seda karistatakse:

wangimaija heitmiseega.

Süüteo katse on karistatav.

Sama karistuse osaliseks langeb walija, kes selles paragr. (99) tähendatud sihiga ainelist ehk muud isiklist kasu nõuab wõi vastu wõtab.

100. Kes süüdlane walijate koostamises selle sihiga, et neid Usutama Rõgu walimistel enese wõi teiste kasuks hääletamisele pöörd- da, seda karistatakse:

arestiga.

101. Kes süüdlane Usutama Rõgu wali- mistel hääletamisest osawõtmises, teades, et tal selleks õigus puudub, wõi kui ta selle kao- tanud on, seda karistatakse:

arestiga.

Sama karistuse osaliseks langeb süüdlane, kes Usutama Rõgu walimistel enam kui üks kord hääletamisest osa wõtab, olgugi mitmes walimise jaoskonnas, wõi teise isiku asemel, olgugi tema palwe järele.

102. Kes süüdlane hääletamise lõpuotsuse meelega moonutamises walimisfedelite ära- andmise, ülelugemise ehk wäljakuulutamise juures äraantud walimisfedelite ehk wali- misasjade meelega rikkumises wõi ärawõt- mises seadusewastases walimisfedelite juur- delisamises wõi walimisasjade sifu muutmi- ses, seda karistatakse:

Parandusmaija heitmiseega mitte üle kolme aasta.

Süüteo katse on karistatav.

103. Kes süüdlane Usutama Rõgu wali- miste hääletamise saladuse seadusewastases avaldamises, seda karistatakse arestiga.

104. Walimisekomisjoni liige wõi ametnik, kes süüdlane Usutama Rõgu walimise sea- duse meelega rikkumises, et seega walimise otsuse peale ühe ehk teise kandidadi nime- kirja wõi kandidadi kasuks mõju avaldada,

seda karistatakse, kui sarnane tegu suurema karistuse alla ei käi, arestiga.

105. Peale nendes paragrahvides nimetatud karistuste on kohtul õigus süüdlast mõista:

1) nende tegude kordasaatmisel, mis §§ 89., 91., 93., 95., 96., 97., 99., 100. ja 104. tähendatud, valimise õiguse kaotamisel seadusandliste ja omavalitsuse-asutuste valimistel kuni viie aasta jooksul, kohtuotsuse kuulutamisest arvates;

2) nende tegude kordasaatmisel, mis §§ 90., 95., 99., 100. ja 102. tähendatud, rahatrahvile mitte üle kolme tuhande rubla;

3) nende tegude kordasaatmisel, mis §§ 89., 92., 93., 95., 99., 100. ja 104. tähendatud, kui süüdlane ametnik on, ametist taganemisele.

106. Käesolevas (IX) peatükis kirjeldatud määruste juures mõetakse tarvitusele 22. märtsi 1903. a. Wene Kaelakohtu seaduse esimene peatükk (Wene Sead. Rogu XV osa, 1909. a. väljaanne).

107. Süüdistamise tõstmise õigus süüdlaste vastu nendes süütegudes, mis selles (IX) peatükis nimetatud, on kannatajaõigustel igal isikul, kellel Usutama Rogu valimistest osavõtmise õigus.

108. Süüdistamist võib tõsta süüdlaste vastu nendes süütegudes, mis §§ 88., 91., 98. ja 103. nimetatud, ainult kolme kuu jooksul peale valimise päeva, süüdlaste vastu teistes süütegudes, mis selles (IX) peatükis nimetatud, kuue kuu jooksul.

X peatükk.

Usutama Rogu Valimiste kuuludest.

109. Valijatele ei anta tasu ei aja kulutamise eest, ei ülespidamise väljaminekute katmiseks ega sõidukuludeks.

110. Valijate nimekirjade kokkuseadmise kulud on sellekohaste linna-, maakonna- ja walla-asutuste kanda; neist kuludest tasutakse seitsekümmendviis protsenti edaspidi riigi renteist ära.

111. Usutama Rogu valimisekomisjonide asjaajamise kuludeks antakse Usutama Rogu valimiste peakomitee määruste järele iseäralised summad nende kreditide arvel, mis Ajutise Valitsuse poolt Usutama Rogu valimisteks assigneeritakse.

112. Usutama Rogu maakonna- ja linna-komisjonide liikmetele, niisama ka jaoskonna valimisekomisjoni liikmetele võib sellekohaste maakonna-, linna- ja walla-asutuste poolt sellekohastest summadest iseäralist tasu määrata, kuna peakomitee liikmetele tasu Ajutise Valitsuse poolt määratakse.

Selle paragrahvi (112) määrused ei ole maksivad nende komisjoni liikmete kohta, kes nende valijate rühmade esitajad on, kes kandidatide nimekirjad sisse andnud.

113. Jaoskonna valimisekomisjonide ja maakonna ning linna valimisekomisjonide tarvituste jaoks antavate ruumide ja nende ümbertegemise, niisama ka nende kütmise ja valgustamise kulud on sellekohaste linna- ja maakonna-asutuste kanda.

Maanõukogu esimehe abi: J. Jaakson.

Sekretäri teine abi: B. Reggio.

Tallinnas, 24. novembril 1918.

Maanõukogu 25. novembri s. a. koosolekul otsustati Eesti Usutama Rogu valimisi määrata 1., 2. ja 3. weebruariks 1919. a.

Volitades Usutama Rogu peakomiteed valimisi üheks nädalaks edasi lükata, s. o. 8., 9. ja 10. weebruariks 1919. a., sel juhtumisel, kui tehnilised põhjused seda nõuavad.

Usutama Rogu kokkukutsumise päevaks määras Maanõukogu 20. weebruari 1919. a.

Usutama Rogu valimiste peakomitee liikmeteks Maanõukogu poolt valiti: J. Rein tam, A. Weiler, J. Kärner.

Maanõukogu esimehe abi: K. Saral.

Sekretär: K. Ust.

Ajutise Valitsuse deklaratsioon.

Maanõukogu rühmade kokkuleppel on Ajutise Valitsuse uus koosseis järgmine:

Pea- ja sõjaminister — P ä t s,

Töö- ja hoolekandeminister — R e i —
peaministri asetäitja,

Wälisminister — P o s k a,

Siseminister — P e e t,

Põllutööminister — S t r a n d m a n n,

Rahaminister — R u k k,

Haridusminister — L u t s,

Kohtuminister — J a a k s o n,

Tööstus-kaubandusminister — R ö s t n e r,

Toitlusminister — R a a m o t,

Teedeminister — S ä k k,

Täisvõimulise ministrina sõidab välja-
maale Eesti wabariigi saadikuna T ö n i s-
s o n.

Rahwuste ministrite kohad on veel wabad.

Pärast ministrite nimekirja ettelugemist kandis peaminister P ä t s järgmise Ajutise Valitsuse deklaratsiooni ette.

Ajutine Valitsus võtab Eesti wabariigi tüüri raskel ja vastusturikkal ajal oma kätte. Tarwis kõik kohalikud asutused luua, riigi piirid pealetungimise vastu kaitsta ja

riigikassale kindel alus panna — need ülesanded seisavad esimesel paigal; ainult siis, kui need nurgakivid pandud, on Ajutisel Valitsusel võimalik rahulikult põhjalikkude uuenduste rajamisele asuda.

Cesti Wabariigi sisemises elus oleks esimene ja peaülesanne Usutama Rogu walimised läbi wiia Maanõukogu poolt vastuwõetud walimise seaduse põhjal, mis walimisi üleüldisel, ühetaolisel, salajasel, otsekohesil ja proportsionalsel alusel kindlustab, sugu peale waatamata 20-aastasest wanadusest peale. Nende walimiste teostamisel töötab Ajutine Valitsus õigusluse ja seaduslikkuse piirid kaitsta ja igasuguse seadusewastase surwe wastu, tulgu see kust poolt tahes, oma wõimu täiel mõõdul maksuma panna.

Et julgeolek ja seaduslik kord Cesti riigis igakülgfelt teostatud oleks, tahab Ajutine Valitsus ennast kohalikkude omawalitsuse asutuste peale toetada, wiimaste seisukorda selleks kindlustada ja nende töowõime tõstmiseks uusi seaduste eelnõusid walmistada, mille abil kohaliku omawalitsuse wähe üksuse suurus oleks kindlaks määratud ja omawalitsuse asutuste järkude wahekorid kindlale alusele seatud.

Wähemuses olevate rahwuste kulturaliste ja politiliste huwide kaitseks mõtleb Ajutine Valitsus kindlad eeskirjad walmistada ja need kohe maksuma panna, et rahwusliste hõõrumiste ärkamist ära hoida.

Üks tähtsamatest ülesannetest Ajutisel Valitsusel on maaküsimuse ettewalmistamine Usutama Rogu jaoks. Selleks on kõige pealt waja, et maatagawara puutumata maad harida rahwa jaoks alal hoitaks. Ajutine Valitsus on uuesti maksuma pannud weneaegse seaduse, mille järele maa müümine ja pantimine keelatud on. Kuid sellest on wähe. Põllupidamise elawal ja surnud inventaril on suur tähtsus maaolude korraldamises ja ka praegusel raske ajal toitlusküsimuse lahendamises. Sellepärast tahab Ajutine Valitsus Maanõukogu poolt vastuwõetud seadust, mis inventari kontrolli alla paneb ja walitsust õigustab metsade laastamist takistama, juhatuskirja rutulise walmistamisega kohe üle maa täiel mõõdul ka tegelikus elus maksuma panna. Põllupankade uuele alusele seadmiseks tahab Ajutine Valitsus weel enne Usutama Rogu kokkutulekut tarwilikud uuendused oma määrustena maksuma panna. Põllumeeste elukutselise esituse loomine põllutöökoja näol on häfasti tarwilik; selles esituses tahab Ajutine Valitsus kõikide põlluharijate liikide huwide kaitsele waba võimaluse luua. Ka seda esitust tahab Ajutine Valitsus enne

Usutama Rogu kokkutulekut teostada. Põllutöölise-seaduse läbiwaatamise wõtab Ajutine Valitsus kohe käsile ja tahab sealt kõik ajast iganenud korraldused ära kaotada. Ajutine Valitsus tahab kohe sammusid astuda, et temal tulewaste suurte põllumajandusliste uuenduste läbiwiimisel tarwilised tehnilised tööjõud ette walmistatud ja korraldatud oleks, et Usutama Rogu maaküsimust lõpuliikult ära otsustada ja kiirelt elus läbi wiia wõiks.

Tööstuse alal püüab Ajutine Valitsus sõja, korralageduse ja Saksa okupatsiooniwõimude poolt purustatud ettemõtteid uuesti jalule aidata, neile küttematerjali ja tooresaineid kätte toimetada ja nende saadustele turgusid leida aidata. Senini töötas meie suurtööstus ainult Wenemaa turu tarwis. Nüüd, kus see turg kadunud, on tarwis uusi leida. Neid wõib kohe leida osalt Lääne-Euroopas, osalt Wenemaast lahutatud ääriikides, peaasjalikult Ukrainas. Esialgseid läbikäimise- ja kaubalepinguid tahab Ajutine Valitsus nende riikidega kohe teha.

Cesti piiridest käib suurem transidi tee Soomest ja Skandinawiast Wenemaale ja Wene ääriikidesse. Selle transidi kergendamist saab A. W. igatepidi toetama. Siin seisab esimesel plaanil sadamate ja iseäranis Tallinna sadama korraldamine, mille eeltööde juurde kohe asuda tuleb, et selleks tarwilikka suuremaid rahasummasid üleüldise rahu järele kohe oleks võimalik Tallinna uue wabasadama ehitamiseks liikuma panna.

Cesti mereasjanduse edendamiseks ja meremeeste hariduse eest hoolitsemiseks tahab A. W. kõige pealt uue meremeeste koolide wõrgu wälja töötada ja selleks eeltöösid teha, et Cesti riigi piirides meremehed ka kõrgemat haridust oma elukutse nõuete kohaselt wõiksid saada.

Tööstajate ja kaupmeeste proportsionalse esituskogu (Tööstuse ja Raubanduse koja) tahab A. W. juba enne A. R. kokkutulekut elule kutsuda. Olemasolewate esitustega tahab walitsus kontaktis töötada.

Töölise kohta tulewad kohe kõik need töökaitsese ja töölise kinnituste seadused maksuma panna; osalt on see juba sündinud, nii on 8-tunniline tööpäew juba maksew. Enne Saksa okupatsiooni kindlaksmääratud palganormide maksmapanemiseks tahab Ajutine Valitsus kohe tegelikka sammusid astuda. Tööpuuduse pehmendamiseks ja ärakaotamiseks wõtab walitsus kõige energilisemad abinõud tarwituks.

Cesti, kui wabakaupluse riik, peab raudteewõrgu looma, mis mitmel sihil tema rannas

lõpeks ja ühtlasi Wenemaale waba ja takistamata kaupade läbimõõdu võimaldaks. Selleks on kõige pealt tarwis hoogsasti eeltöösid jatkata, et kõige pealt Tallinna ja Moskwa otsekohese raudteega ühendatud oleksid. Uute poliitiliste väljamaadete kohaselt tuleks sellele teele kohane siht leida ja selle teostamiseks kapitali koondama hakata. Ajutine Walitsus asub ka eelnõude väljatöötamisele, et juurdeveo teedewõrku laiendada hakata. Kodumaa weeteede korraldamiseks ja eeltööde tegemiseks tahab Ajutine Walitsus kohe nõukogud elule kutsuda, kus kohalikud huwid mitmekülgsest esitatud oleks.

Maanteede wõrgu läbiwaatamisele, uute teejärkude jagamisele ja seaduste eelnõude walmistamisele, kuidas meie maanteesid paremale järjele tõsta, asub Ajutine Walitsus kohe. Niisama pandakse kõige suuremat rõhku selle peale, et post ja telegraaf kohe tegevusse astuksid ja kõnetraadivõrk laieneks ja rahwale kättesaadavamaks muutuks.

Raudteede, telegraafi ja posti teenijate ja ametnikkude palga ja tööolude parandamine on üheks tungiwaks walitsuse ülesandeks.

Julgeolek ja seadusline kord on ilma kohtute kaastegewuseta wähe kindlustatud, sellepärast paneb Ajutine Walitsus kõige suuremat rõhku selle peale, et kohtud uuesti oma tegewust algaksid. Selleks on kõige pealt tarwis kohtute wõimupiirid kohtuasutuste järkude wahel uuesti ära jaotada. Kõige pealt peab wallakohus, kui seisuseline kohus, jäädawalts kaduma, rahukohtunikku wõrku tuleb laiendada ja nende wõimupiirid tõsta, sedasama tuleb kogude ja ringkonnakohtu kohta teha. Kõrgemaks kohtuks tuleb Riigikohus luua. Sellekohased seadused on maksma pandud. Ajutise Walitsuse kohuseks on neid seadusi tegelikult oma määrustega teostada. Kõik kohtud peawad Eesti, kui riigi ja elanikkude enamuse keeles oma asju õiendama, kuid ka teistele Eesti riigis vähemuses elawate rahwaste keeltele antakse tarwilikud õigused, mille kohta kindlad eeskirjad kohe Ajutise Walitsuse poolt välja töötatakse.

Rahwahariduse alal on Ajutine Walitsus sunnitud kõige pealt weneõpetamise ja saksaõpetamise katseid lõpetama. Koolid tulewad rahwuslikele alusele seada, rahwuslike segakoolide lõpetamine wiidakse kõige kiiremalt läbi. Rahwakooli aluste laiendamise eeltööd wõetakse kohe käsile sel sihil, et üleüldist, sunduslist ja tasuta rahwakooli pikema õpeaja ja laiema kawaga teostada. Kõikide koolide walitsemise koondatakse ühe ministeeriumi wõimkonda. Ülikoolide ülewõtmise ja uuestiawamise võimaluse laiendamiseks wõetakse

kõige kiiremad abinõud tarwitusele. Väljaspool kooli hariduse edendamiseks tahab Ajutine Walitsus seltskondlikele algatusele võimalikult awarad piirid luua. Elukutsekoolide asutamiseks ja nende arendamiseks tahab Ajutine Walitsus kõige laiemat toetust anda ja põllutöökoolide wõrgu teostamise peale kõige suuremat rõhku panna. Ühtlasi teeb Ajutine Walitsus oma ülesandeks hariduse alal töötajate elutingimiste parandamiseks eelnõusid walmistada.

Eesti riigi kassa oli tühi, kui Eesti iseseisvus välja kuulutati. Ajutise Walitsuse väljaminekud kasvawad aga iga päew, sellepärast on Ajutine Walitsus sunnitud kõige kiiremaid abinõusid tarwitusele wõtma, et oma väljaminekuid katta. Tarwis on laenude näol riigi väljaminekute katmiseks raha leida. Ajutine Walitsus peab sisemise laenu, mis juba Maapäewa poolt lubatud, teostamist kõige energilisemalt kiirustama, ühtlasi aga sammusid tegema, et wäljast rahalist abi saada, ja sellel sihil tegew olla, et Eesti raha üksusele ja riigipangale kindlat alust panna. Ajutise Walitsuse hool saab olema, et praegu walitsew mitme riigi maksuwahendite rohkus kaoks ja nende kurs rahaturu nõudmiste järele kujuneks. Rahaasutustele tahab Ajutine Walitsus selleks abiks olla, et tarwilik pöördetäeg ilma ärewuseta ja rahaturu wapuõtamiseta sünniks. Ajutine Walitsus asub kohe uute maksuseaduste väljatöötamisele ja tahab juba enne Asutawa Rogu kokkutulemist mõned otsekohesed maksud läbi wiia.

Riigi eelarwe kindlale alusele seadmiseks teeb Ajutine Walitsus kõik tarwilikud sammud ja tal on kindel tahtmine Asutawa Rogu kokkutulekuks juba ülemineku ajajärgust läbi jõuda ja et riigi eelarwet walmis kujul uuele walitsusele üle anda, mis Asutawa Rogu poolt ametisse seatakse.

Toitusalal tahab Ajutine Walitsus kindla kontrolli abil kõik toiduained nii ära jaotada, et nende wäljajaotamine ilma katkestamata sünniks. Leiwannormi tahab Ajutine Walitsus suuremates linnades juba lähemal ajal tõsta, iseäranis rasket tööd tegewatele rahwakihidele. Et toiduainete hindade tõstmiseks takistusi teha, tahab A. W. toiduainete wäljaveo takistuseks kõige mõjuwamad abinõud tarwitusele wõtma ja selle eest hoolt kanda, et Eesti sadamate kaudu juba lähemal ajal oleks puuduwaid toiduaineid sisse weetud. Puskari tegemise wastu tahab Ajutine Walitsus kõige mõjuwamad abinõud tarwitusele wõtma.

Et Eesti riigile teiste riikide poolt olemasolemise õigust kindlustada, selleks tahab Ajutine Walitsus kohe sellele alusele asumi-

seks eeltöösid teha, et Eesti erapooletu ja waba-kauplemise maa on, kes ühtlaselt sõbralikus wahekorras kõigi rahwastega elab. Eesti riik on rahwa enesemääramise õiguse põhjal tekkinud ja sellele õigusele tahab Ajutine Walitsus kaitset ja tuge suurriikide poolt leida. Ajutine Walitsus teeb sammusid selleks, et tema esitajad väljamaal, iseäranis rahukonwerentsil suudaksid Eesti iseseiswusele rahwuwahelises elus kindla aluse panna. Selleks tahab Ajutine Walitsus juba lähemal ajal omale väljamaal erikordse esituse luua, mis ühe Ajutise Walitsuse liikme juhatusel seal töötaks.

Kõiki neid ülesandeid võib Ajutine Walitsus ainult siis teostada, kui noort wabariiki lastakse rahulikult areneda, kui ta kõike oma jõudu võib rahuliku ülesehitama ja looma töö peale juhtida. Eesti rahwas tahab kõigi rahwastega rahus elada ning heas läbisaamises olla, tema ei tungi teiste peale, ei ihka wõõraid maid ja rahwaid oma külge liita. Kuid Eesti piiri ähwardatakse väljaspoolt. Eesti idapiiri ääres seisawad sõjariistus salgad, kes walmis on meie rahulikule maale tungima, et siin korralagedust sünnitada, rahwa enesemääramise õigust rikkuda ja demokraatlikele alusele seatud riigikorrale tõsiseks hädahuks olla. Wõõra, Eesti rahwast senini rõhunud rahwa ülewõim on jälle wabastatud Eesti peale tungimas. On teateid, Wene sõjawägede juhataja on korralageduse puhul nälgivatele Wene salkadele meie maa, kui rikkaliku saagi peale näidanud, kus rahwa käest arwatakse toiduaineid sõjariistade abil ära riisuda ja wäewõimul välja weda-da. See hädahäht on suur ja tõsine, sest meie rahwa ja riigi vastu on suur rahwameri oma esimesed wäed liikuma pannud. Ajutine Walitsus on sunnitud olnud Eesti riigi kaitseks Eesti rahwawäe lipu alla kutsuma, esialgselt wabatahtliste kokkukutsumise näol, nüüd aga ka mitme aastakäigu sunnikutse välja kuulutama. Ajutine Walitsus loodab, et Eesti rahwas äratundmisele on jõudnud, et nüüd meie ja rahwa saatus jäädawalt rahwaste ees otsustada on. Suudame meie oma riigis sisemist korda ja iseseiswust kaitsta, siis on Eesti rahwale waba arenemise võimalus kindlustatud. Ei ole meil küllalt arusaamist oma rahwa tulewikust, ei pane meie kõik waimlised ja waralised jõud kodumaa kaitseks liikuma, siis on ka meie iseseisew tulewik väga kahtlane.

Sellepärast loodab Ajutine Walitsus, et kui ta riigikaitse otstarbel rahwa käest kõige suuremaid jõupingutusi nõuab, kui ta hädakorral kõik teowõimelised mehed lipu alla kutsub oma riiki wägivalda vastu kaitsema,

et see kutse ka tegelikult ühemeelisel toetust leiab. Ajutine Walitsus loodab, et see kõrge kogu kui praeguse Eesti riigi kõrgema riiklise wõimu kandja Ajutist Walitsust sel sihil toetab ja Ajutise Walitsuse eeskawale, mille kestwuseajaks ainult waheae kuni Asutawa Rõugu kokkutulemiseni on, oma usaldust ei keela.

Pärast deklaratsiooni ettelugemist pani maanõunik Parts dem. rühma poolt järgmise ülemineku wormeli ette:

„Ajutise Walitsuse deklaratsiooni ära kuulates avaldab Maapäew Ajutisele Walitsusele täit usaldust ja loodab, et tema oma avaldatud programmi kõige hoo ja jõuga teostab.“

Selle wormeliga ühinesid maaliidu, rad. demokratide, tööerakonna ja Eesti s.d. tööliste partei rühmad. S.r. rühma nimel teatas maan. Kärner, et kuna s.r. rühm walitsuse kokkuseadmisesest osa ei wõtnud, siis ta loomulikult ka wormeli hääletamisest tagasi hoiab.

Hääletamisel wõtab Maanõukogu wormeli kõigi maanõunikude häälte enamusega 4 maanõuniku erapooletuks jäämisel vastu.

Ajutise Walitsuse wõimupiiridest.

Kuna Eesti Wabariigi riikline korraldus ning loomine praegu alles käsil ja kõigi seaduste ning määruste väljaandmine ning makspanek Maapäewa kaudu isegi tema istumiste ajal täiesti wõimalik ei ole, nagu see siis loomulik ning õige oleks, kui juba kindel riikline korraldus täiesti maksuma on hakanud, otsustas Ajutine Walitsus 23. nov. s. a. kohtuministri ettepanekul Maapäewale järgmise ettepaneku teha:

Ajutist Walitsust wolitada igal ajal, ka Maapäewa istumise ajal, kindla korra loomiseks tarwilikka seadusi ning määrusi välja anda ning maksuma panna weel enne, kui need seadused ning määrused on Maapäewa poolt läbi waadatud ja heaks kiidetud, teda ühtlasi kohustades sarnaseid seadusi ja määrusi 7 päewa jooksul, wäljakuulutamise päewast arwates, Maapäewa juhatusel kaudu Maapäewale kinnitamiseks sisse andma. Kuni Maapäew neid ei ole muutnud, loetakse nad makswaks.

Eesolew seadus on makswaks tunnistatud Eesti Ajutise Maanõukogu (Maapäewa) koosolekul 24. novembril 1918. a.

Maanõukogu esimehe abi: J. Jaakson.

Sekretäri teine abi: B. Reggio.

Määrused maade kontrolli alla võtmise kohta.

Maanõukogu võttis 27. nov. koosolekul mõisamaade kontrolli alla võtmise ja maadolude esialgse lahendamise kohta järgmised määrused 3-al lugemisel vastu:

Maaküsimuse lõpulist otsustamist Ajutava Kogu hooleks jättes, paneb Maanõukogu rahvamarenduse alalhoidmise ja nälja hädaohu eest kaitsmise otstarbel järgmised määrused maksma.

§ 1. Kõik mõisate maad ühes metsadega lähewad wiibimata walla nõukogude kontrolli alla, kelle korraldusel mõisate täielik inventar mõisa liikuma waranduse ning mõisamaade peal olevate majanduslikkude ettevõtete üle kokku seatakse ja korraliku majapidamise järele walwatakse.

Täheendus 1. Mõisamaade all tuleb mõista siin ja alamal kõiki mõisate päralt olewaid maid, mida mõisa maks otsekohefelt oma enda maapidamise läbi wõi wäljarentimise teel kasutab, ilma wahet tegemata, kas need maad mõisa-, talu-, wõi orjusmaa wõi kuuendikukwootemaa hulka kuuluvad.

Täheendus 2. Linnamõisate kontrolli teostawad linnawolikogud.

§ 2. Kõik kroonu ja kroonu põllupanga mõisad ja metsad kõigi nende päralt-olemis-tega tunnistatakse Eesti Wabariigi omanduseks. Põllutööministerium wõtab walitsemise nende mõisate ja metsade üle enda kätte.

§ 3. Põllutööministerium hakkab wiibimata kantnikkude ja popside maatarwituse laiendamiseks ning maatameeste maaga warustamiseks tegelikka eeltöid tegema.

§ 4. Kõik muutused põlluharimiseks wäljarenditud maatükkide kohta käiwates rendilepingutes, mis Saksa okupatsiooni ajal tehtud, niisama ka rendilepingute ülesütlemised sel ajal, tunnistatakse tühjaks. Nende asemele jääwad maksma enne 24. weebruari 1918. jõus olnud lepingud.

§ 5. Kui mõisate ehk talude küljest wäljarenditud maatükkide kohta käiwad rendilepingud rentnikkudele mingisuguseid teo wõi naturalrendi kohustusi peale panewad, siis tulewad need wiimasel rahalisteks kohustusteks ümber arwata sõjaeelsete hindade ja tööpalkade põhjal.

Täheendus 3. See määrus käib ka teenistuselepingute kohta, mis rendilepingu laadi kannawad, kui üks pool seda nõuab.

§ 6. Ajutisele Walitsusele antakse õigus maade peale progressiwilist maksu määrata.

§ 7. Mõisa metsade walitsemise ja tarwita-

mise kohta annab põllutööministerium iseäralised määrused.

§ 8. Käesolwate määruste elussewiimist korraldawate walla, maakonna, linna ja üleriikliste asutuste kokkuseade ja wõimupiirid määrab Ajutine Walitsus iseäralise käsukirjaga ära, samuti annab ta tarwilised juhatuskirjad nende makspanemiseks.

Tallinna keskkoolide wanemate klasside õpilased

wabastatakse Ajutise Walitsuse määruse järele weel 10 päewaks koolist.

Ajutise Walitsuse määrus wäljamaa passide, passide wiserimise ja sõidulubade wäljaandmise kohta.

Rinnitatud 26. novembril 1918.

I. Wäljamaa passidest.

1) Wäljamaa passid wabariigi kodanikkudele antakse kuni edaspidiseni Tallinnas siseministeriumi juures olewast passiosakonnast.

Kui tarwidus nõuab, wõib siseminister korraldada ilma iseäralise wolutuseta wäljamaa passide wäljaandmist ka teistes kohtades.

2) Wäljamaa passide saamiseks on tarwlik ette näidata:

- a) pass wõi muu isikutunnistus;
- b) tunnistus wäeteenistuse kohta täisealiste meestesooft isikute käest;
- c) kohalisest miiltsast (maal ka wallawalitsustest) tunnistus, et takistawaid põhjuseid ei ole wäljasõiduks;
- d) tõendus, et sõit tarwilik;
- e) kaks päewapilti.

3) Wäljamaa pass antakse wälja mitte enam kui kuue kuu peale.

4) Passi pealt wõetakse maksu 20 marka.

5) Isikud, kes wäljamaa passi pikendust soowivad, peawad sellekohase teadaandmisega passiosakonda pöörama.

Passi pikenduse eest on niisamasugune maks kui uue passi eest.

II. Wäljamaalaste passiwiserimisest.

6) Iga wäljamaalane, kes wabariigi piiridesse ilmub, peab oma passi wiserimiseks siseministeriumi passiosakonnas ette näitama.

Siseministril on õigus passide wiserimist ka teistes piiriäärsetes linnades sisse seada.

7) Iga wiserimise eest wõetakse maksu 5 m.

8) Selle wiisaga on wäljamaalastel õigus wabariigi piiridest takistamata läbisõitmiseks.

9) Kui wäljamaalane enam kui 5 päewa wabariigi piirides peatama jääb, peab tema selleks passiosakonnast luba wõtma.

Luba eest on maksta 1 mark nädala eest, aga mitte enam kui 20 marka.

Selle luba näitab tema kohalikule miilitsawalitsusele ette sissekirjutamiseks.

III. Ajutised sõidulubad.

10) Wabariigi kodanikud ja wäljamaalased, kellel wabariigi piirides elamiseõigus on, wõivad saada sõidulubasid edasi ja tagasi sõiduks oma elamiskohtadest endise Liivi kubermangu nelja Läti maakonda ja linna. Need sõidulubad on lühikeseajalised, mitte enam kui 4 nädala peale.

11) Iga nädala aja eest wõetakse maksu 1 mark.

12) Seesuguseks lubasaamiseks peab kohaliku miilitsawalitsuse poolt tunnistuse ette näitama, et takistusi sõiduks ei ole.

13) Lühikeseajalised sõidulubad antakse wälja passiosakonnast siseministeriumist wõi Ajutise Walitsuse usaldusmeeste käest, kuni uute sellekohaste määrusteni.

IV.

Siseministrile antakse õigus selle määruse maksmapanekuks kõik sellekohased sammud ette wõtta ja awatakse kredidid tarwilikus määras.

V.

Passiosakonnas sissetulnud summad jääwad siseministeriumi tarwituseks.

Kaubandus- ja tööstusministri määrus tooresnahkade üleskirjutamise kohta.

1. Kõik nahawabrikud, lihunikud, nahakaupmehed ja teised, kellel tooreid nahku ladus on, peawad 14 päewa jooksul selle määruse ilmumisest arwates oma tagawarade üle kaubandus- ja tööstusministeriumi nahatoimkonnale teateid saatma.

2. Teates peab olema eraldi ära tähendatud:

a. loomanahad kolmes sordis: I kuni 30 n., II kuni 50 n., III üle 50 n. soolatult ja toorelt.

b. Hobusenahad — tüki arm.

c. wafikanahad — tüki arm.

d. lambanahad willaga — tüki arm.

Märkus: Loomanahkade kohta tuleb ülesandmisel peale tüki arwu ka üleüldine kaal äratähendada.

3. Määruse täitmata jätmise eest, niisama ka ebaõigete teadete andmise korral wõetakse wastutusele harilikus korras. Peale selle wõib ministerium ülesandmata nahad konfiskerida.

4. Nahkade edasimüük ja ühest kohast teise toimetamine, pärast selle määruse jõusse astumist, wõib kuni korralduseni ainult kaubandus- ja tööstusministeriumi nahatoimkonna loaga sündida.

Kaubandus- ja tööstusministri k. t.

N. Röstner.

Sekretär John Pitka.

Tallinna linnawolikogu poolt 25. novembril 1918 a. wastu- wõetud elektriwoolu lambi- tarif 1. detsembrist 1918 a. arwates.

Elektriwoolu eest, mis ilma mõõtjata walgustuseks tarwitatakse, arwatakse alustarifa fina kuus iga ülesseatud metallniidiga hõõglambi normalküünla pealt pennides:

Kuud	Jaan.	Webr.	Märts	Apr.	Mai	Juun.	Juuli	Aug.	Sept.	Ok.	Nov.	Det.
Korterites	36	30	27	21	12	9	17	23	27	32	35	39
Büroodes, kontorites, kauplustes jne.	48	39	32	23	9	9	17	23	32	39	48	54

Sõe hõõglambi ühe normal-küünla pealt arwatakse $3\frac{1}{2} \times$ alustarif.

Poolewatilise lambi normal-küünla pealt arwatakse $\frac{2}{3} \times$ alustarif.

Kõigil muil juhtumistel maksawad iseäralised tariftingimised.

Tallinna linnawolikogu funduslik määrus

25. novembrist 1918 a. linna elektriwoolu tarwitamise kitsenduseks Tallinnas 1. detsembrist 1918 a. kuni 2. märtsini 1919 a.

1. Keelatud on:

a) igasugune sõelampide tarwitamine;
b) igasugune woolu tarwitamine reklaamiks;

- c) igasugune waateakende valgustamine elektriga;
- d) enam kui ühe 16-küünlalise lambi tarvitamine trepikodades iga majakorra kohta;
- e) igasuguste ruumide valgustamine sel ajal, kui neid ei tarvitata;

Märkus: Igat äri- ja laduruumi võib ka öösel ühe 10-küünlalise lambiga valgustada.

2. Järgmistes ruumides ei või allseiswatest normidest mitte rohkem lampisid pruukimisekorras pidada ja tarvitusele võtta.

1. Eluruumid:

Magamisetubades $\frac{3}{4}$ normal-küünalt põranda ruutmeetri kohta.

Söögi- ja elutubades ning köökides 1 normal-küünal põranda ruutmeetri kohta.

Saalides $1\frac{1}{2}$ normal-küünalt põranda ruutmeetri kohta.

2. Äri- ja tööstuseruumid:

Müügiruumides 3 normal-küünalt põranda ruutmeetri kohta.

Laduruumides $\frac{1}{2}$ normal-küünalt põranda ruutmeetri kohta.

Töötubades $\frac{1}{2}$ normal-küünalt põranda ruutmeetri kohta, ja 1—2 lampi tööaseme kohta.

3. Raubanduse ja tehnika kontorid ning igasugused ametikohad:

1 lamp tööaseme kohta, ja $\frac{1}{2}$ normal-küünalt põranda ruutmeetri kohta.

4. Wõõrastemajad, feltsimajad, restoranid ja muud trahteri-asutused: avalikkudes feltskondlistes ruumides:

2 normal-küünalt põranda ruutmeetri kohta.

Wõõrastetubades ja numbrites 1 normal-küünal põranda ruutmeetri kohta.

Köökides ja muudes majapidamisruumides 1 normal-küünal põranda ruutmeetri kohta.

Märkus: Kortertes ei tohi õhtul kella 4 ja 7 wahel (kohalise aja järele 3 ja 6 wahel) üheski ruumis enam kui, hõõglamp korraga tarvitusele tulla.

3. Kitsenduskuudel ei tohi kortertes elektrivoolu tarvitamine mõõtjate läbi alamal järgnevatest normidest, alaliste elanikkude arvu kohaselt, välja arvatud lapsed kuni 12 a. wanaduseni, suurem olla:

Elanikkude arv	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 ja enam
	kuud									
detsembris										
kilow.tundisid	7	12	17	21	24	26	27	28	29	30
jaanuaris										
kilow.tundisid	6	10	14	17	19	20	21	22	23	24
weebuaris										
kilow.tundisid	5	8	11	13	14	15	16	17	18	19

Märkus: Tuleb ühes korteris keskmiselt enam kui 2 inimest ühe eluruumi kohta, köögid ja muud kõrwalruumid välja arvatud, siis ei või voolu tarvitamine suurem olla kui $\frac{3}{4}$ ülemalpool toodud normidest.

4. Kõik muud, nendes määrustes eraldi nimetatud, elektritarvitajad peavad õhtusel ajal kella 4—7 wahel (kohalise aja järele 3 ja 6 wahel) kõige suuremat voolu kokkuhoidmist pidama ja igasugust mittehädalist tarvitamist ära hoidma.

5. Iga wastaw voolutarvitaja peab enese allkirjaga kinnitatud tabelid selle kohta valmistama:

a) kui palju on korteris, kui see elektrit mõõtja läbi saab, alalisi elanikke, kes üle 12 a. wanad, ja

b) kui suur on iga üksiku p. 2 nimetatud ruumi põrandapind ruutmeetrites (üks ruutsüld on $4\frac{1}{2}$ ruutmeetrit) ja kui palju on igas ühes lambiküünlaid tarvituse korras,

ning need tabelid ruumis elektrijaama kontroloridele alati kättesaadavasse kohta välja panema.

6. Iga mõõtja läbi voolu tarvitaja on kohustatud selle näitamist iga kuu esimese päeva hommikul ära lugema ning mõõtja kontroll-raamatuse sisse kirjutama.

7. Kõik valgustuse sisseseaded, mis nendele määrustele ei vasta, tulewad 1. detsembrist 1918. a. wastavasse seisukorda wiia, vastasel korral tehtakse seda sunniviisil ja tarvitaja kulul.

Märkus: üksikutel juhtumistel on elektrijaamal õigus seda tähtaega pikendada.

8. Nende määruste mittetäitmine ning normidest mittekinnipidamine, annab elektrijaama walitsusele õiguse tarvitajale voolu andmist wiibimata, kas ajutiselt ehk päriselt, lõpetada, kusjuures kõik ülemäära tarvitatud vool kolmekordse tarifi alla käib.

9. See määrus astub jõusse 1. detsembril 1918. a. ja kestab kuni 2. märtsini 1919. a.

Nimetused.

Abjutiſe Walitiſuſe otfuſe järele, kohtumi-
niſtri käſul nimetatakse:

Eeſti Wabariigi prokuröriks,
11. nowembrift 1918. a. arwateſ, wannutatud
adwokat Jaan Teemant.

Ringkonnakohtu eſimeheks, 13.
nowembrift 1918. a. arwateſ, wannutatud ad-
wokat Jaak Reichmann.

E. Wabariigi prokuröri abilifeks,
20. nowembrift 1918. a. arwateſ, wann. adw.
abil. Paul Peterson.

Rahukohtunikuks Pärnu-Wil-
jandi rahukohtu ringkonda, 20. no-
wembrift 1918. a. arwateſ, õigusteadlane
Georg Saewere.

Tartu-Wõru Rahukohtu eſime-
heks, 21. nowembrift 1918. a. arwateſ, wann.
adw. Lui Oleſk.

Kohtu-uuriaks Tallinna, 21.
nowembrift 1918. a. arwateſ, õigusteadlane
Erich Cek.

E. Wabariigi prokuröri abili-
ſe kohte täitjaks, 23. nowembrift
1918. a. arwateſ, õigusteadlane Edgar
Reisberg.

Pärnu-Wiljandi Rahukohtu ra-
hukohtunikuks, 23. nowembrift 1918. a.
arwateſ, wann. adw. abiline Julius
Kurg.

Kohtu-uurija kohustetäitjaks
Tallinna, 23. nowembrift 1918. a. arwateſ
õigusteadlane Karl Saarmann.

E. Wabariigi prokuröri abili-
ſeks, 25. nowembrift 1918. a. arwateſ, wann.
adw. abiline Hans Eſter.

Tallinna-Haapsalu Rahukogu
eſimeheks, 25. nowembrift 1918. a. arwa-
teſ, endine Tallinna ringkonnakohtu uurija
Alphons Hintſer.

Rahukohtunikuks Tartu-Wõru
Rahukogu piirkonda, 25. nowembrift 1918.
a. arwateſ, endine Wiljandi-Pärnu kohtu-
priſtam Frits Aleksander Wih-
welin.

Rahukohtunikuks Tartu-Wõru
Rahukogu piirkonda, 25. nowembrift 1918.
a. arwateſ, wann. adw. abiline Hans
Siimer.

Rakwere-Paide Rahukogu eſi-
meheks, 25. nowembrift 1918. a. arwateſ
wann. adw. abiline Tõnis Kalbus.

Rahukohtunikuks Haapsaluſe
25. nowembrift 1918. a. arwateſ, õigustead-
lane Jüri Uluots.

Rahukohtunikuks Tartu-Wõru
Rahukogu piirkonda, 25. nowembrift 1918.
a. arwateſ, praegune Tallinna II rahukohtu-
nik Theodor Mütſhel.

Rahukohtunikuks Rakwere-Pai-
de Rahukogu piirkonda, 25. nowembrift
1918. a. arwateſ, õigusteadlane Otto Hoff-
mann.

Rahukohtunikuks Wiljandi-
Pärnu Rahukogu piirkonda, 25. no-
wembrift 1918. a. arwateſ, wann. adw. abiline
Jaak Kangur.

Rahukohtunikuks Tartu-Wõru
Rahukogu piirkonda, 26. nowembrift 1918.
a. arwateſ, Tartu II Ülem-Talurahwa kohtu
eſimees Tõnis Saarepera.

Rahukohtunikuks Tartu-Wõru
Rahukogu piirkonda, 26. nowembrift 1918.
a. arwateſ, ſellesama Rahukogu 7. jaoskonna
rahukohtunik Martin Saewere.

Rahukohtunikuks Tallinna-
Haapsalu Rahukogu piirkonda, 26. no-
wembrift 1918. a., wann. adw. abiline Ber-
hard Soſaar.

Tallinna Ringkonnakohtu liik-
meks, 26. nowembrift 1918. a. arwateſ, en-
dine Peterburi Kohtupalati liige Karl Eyl-
denſtubbe.

Rahukohtunikuks Tartu-Wõru
Rahukogu piirkonda, 26. nowembrift 1918.
a. arwateſ, õigusteadlane Rudolf Jaſka.

Tartu-Wõru Rahukogu eſimehe
abilifeks, 27. now. 1918. a. arwateſ, wann.
adw. Johann Ermaſ.

E. Wabariigi prokuröri abili-
ſeks, 27. now. 1918. a. arwateſ, õigustead-
lane Johan Müller.

Kohtuministri käſul nimetatakse:

Tallinna-Haapsalu Krepoſti
jaoskonna ſekretäri ametiſſe, 25.
now. 1918. a. arwateſ, Sergei Yberland.

Teadaanded.**Sõjaseadus ja mobilifatsioon wälja kuul-
tatud.**

Abjutine Walitiſuſ otſuſtas 29. nowembril:

1. Terweſ Eeſti Wabariigis sõjaseadus
ſelle wäljakuulutamiſe päewalt makſma pan-
na.

2. Ülერიიკლიſe mobilifაციი თაჿტაემაკს
1. დეჿსემბერ Ⴟ. ა. მარათა. Eſიაღſე მარუſე
პოჿჿალ პეაუად ლიპუ ალა ილმუმა კოიკ 21, 22,
23, ja 24-ააſტაſედ მეხედ. ſეკს otſარბეკს
პეაუად ნეედ მეხედ ნიმეტატუდ თაჿტაჿკს oma
მააკონალინა Ⴟოჿამაეკომიſიონი კოგუმა

ühes varustusega, nagu see Ajutise Valitsuse käsikirjas teada antud.

Rüft ohvitseridele.

Tuletan veel kord kõigile Eesti ohvitseridele mobilisatsiooni käsku, 16. nov. 1918. a., meelde.

Eraldi peavad ohvitserid, kes enne Eesti polkudes teenisid, viibimata oma polkudesse ilmuma.

Kes viie päeva jooksul, sellest päevast arvates, kui käsk „Riigi Teatajas“ ilmunud, oma teenistuskohale ei ilmu, võetakse kohtulikule vastutusele.

Tallinnas, 29. nov. 1918.

Sõjainistri eest
Peastaabi ülem: Larka.

Maapäeva uus juhatus.

Eesti Ajutine Maanõukogu (Maapäev) valis 27. novembril s. a. tagasiastunud juhatuse-liikmete asemele uued.

Praegune juhatuse koosseis on järgmine: Esimees Aadu Birk, vanem abiesimees Karl Baars, noorem abiesimees Karl Saral, sekretär Karl Aft, vanem sekretäri abi Viktor Neggo, noorem sekretäri abi Hugo Raudsepp.

Maapäeva esimees: A. Birk.

Sekretär: K. Aft.

Rantselai juhataja eest: A. Puskar.

Kõigile omavalitsuse asutustele ja seltskondlikele organisatsioonidele Eestis.

Saksa okupatsiooni ja kohalikkude võimude ning nende mitmesuguste käsilaste tegemus Eestis weebruarist novembrini s. a. püüti ajada suure saladuse kätte all. Kõige selle kohta peame aga selgusele jõudma. Viimane kui üks pealiskaudselt tähtsusetu fakt peab päevavalgele tulema, et täielikku pilti saada meie maa valitsemisest võõraste võimude poolt ja nende kohalikkude käsilaste tegemisest. Sellepärast paneb kohtuministerium kõigile omavalitsuse asutustele, seltskondlikele organisatsioonidele ja eraisikutele ette, tingimata kohe kõiki teateid saata, mis olemas okupatsiooni võimude, nende kohalikkude kaastööliste, nagu mõisnikkude, kõikisugu

määrtud ametnikkude, samuti nuukurite, provokatorite, pealekaebajate ja kõigi teiste isikute kohta, kes endist võimu toetavad.

Eraldi oleks tarvis valgustada küsimusi: okupatsiooni võimude sissetulek, nende esimesed ja järgnevad korraldused, kinnivõtmised, mahalaskmised, rekvitsioonid, trahvimised oma võimu heaks, allkirjade korjamised jne. Samuti tuleks ette tuua ka kõik vastuabinõud, mis valitsewa võimu vastu tarvitusele võeti, nii salaja kui avalikult. Kõik dokumendid ja aktid, mis ülealnimetatud küsimusi kuidagi valgustavad, tulevad hoolsalt kokku koguda ja Ajutise Valitsuse kohtuministeriumi saata. Iseäranis hoolitsegu vallavalitsused, et kõigi endiste kohalikkude ametiasutuste (nagu ametkonna eestseisjate, kooli inspektorite) ja teiste arhiivid ja kirjavahetus täielikult üle võetaks. Igast juhtimisest, kus neid kirjalikka materjale kuidagi rikutud, hävitatud, ehk edasi andmast tõrgutakse, antagu viibimata teada.

Kõik kirjad ja teadaanded saadetakse ja aadresseritagu Eesti Ajutise Valitsuse kohtuministeriumi uurimiseosakonnale.

Tallinnas, 23. novembril 1918.

Kohtuminister: J. Poska.

Kohtuministeriumi asjade valitseja eest:
K. Eliaser.

Kõigile kohtuasutustele.

Ringkirjaliselt.

Tekkinud raskuste kõrvaldamiseks annab kohtuministerium teada, et kui seaduse põhjal kinniistuja asja uut arutamist on palunud, siis võib kohus ehk kohtunik enne uue otsuse tegemist palujat wabastada neil tingimistel, nagu see eeluurimise ajal sünnib.

Kohtuminister: J. Poska.

Kohtuministeriumi asjade valitseja eest:
K. Eliaser.

Teadaanne.

Tallinna Ringkonnakohtu esimehe teadaande põhjal teatab kohtuministerium, et kõik kohtuasjad, mis senistes okupatsioonieagsetes kohtutes juba harutusele on määratud, võivad kuni uute kohtute avamiseni edasi lükatud saada.

Kohtuminister: J. Poska.

Kohtuministeriumi asjade valitseja eest:
K. Eliaser.